

Asociația Promo-LEX își exprimă îngrijorarea în legătură cu presiunile asupra jurnalistei de investigație Mariana Rață

La data de 22 decembrie 2016, jurnalista Mariana Rață a publicat un articol, despre numirea fostului comisar al mun. Chișinău în calitate de șef de direcție la S.A. Moldtelecom.[\[1\]](#) Același articol, relatează despre funcțiile deținute anterior de Vladimir Botnari și citând Ziarul de gardă,[\[2\]](#) face referire la o parte din averea deținută de fiica acestuia, fără a-i da însă numele.

Ca urmare a publicației, V. Botnari a depus o plângere la Procuratura mun. Chișinău, solicitând atragerea la răspundere penală, conform art.177 alin.(2) Cod penal (Încălcarea inviolabilității vieții personale), a persoanei responsabile de accesarea și publicarea datelor cu caracter personal ale lui V. Botnari și ale membrilor familiei sale, invocând dreptul la viață privată.[\[3\]](#)

Potrivit art. 2 al Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, prin informația despre viața privată și de familie se înțelege orice informație, inclusiv imagine, privind viața familială, viața la domiciliu (...) etc. Aceeași lege menționează că, mass-media are sarcina de a informa publicul asupra problemelor de interes public și de a efectua (...) investigații jurnalistice de interes public. Jurnaliștii au dreptul de a obține și difuza informații, și se pot adresa oricărei instituții pentru a verifica faptele și circumstanțele vizate în anumite materiale.

Raportând prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, la articolul publicat de Mariana Rață, constatăm că acțiunile jurnalistei sunt conforme normelor legale, întrucât prelucrarea datelor a fost făcută în scopuri jurnalistice, datorită interesului public față de domnul V. Botnari și față de faptele în care acesta este implicat.

Art. 10 alin. (2) al Legii nr.64, stabilește că informația despre viața privată și de familie a persoanelor publice sau care exercită funcții publice pot fi dezvăluite dacă ele prezintă interes public. Art. 6 alin. (2) al Legii, prevede că apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public. Mai mult, dacă persoanele publice sau care dețin funcții publice provoacă ele însele atenția asupra aspectelor din viața lor, mass-media are dreptul de a cerceta aceste aspecte.

Totodată art. 32 al Constituției RM prevede dreptul oricărui cetățean la libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau orice alt mijloc posibil. În realizarea acestui drept, mass-media trebuie să respecte o serie de principii corelative dreptului de a obține și de a difuza informații: relatarea adevărului; verificarea prealabilă a informațiilor; respingerea oricărei influențe menite a denatura faptele, evenimentele și interpretarea lor; respectarea legislației care îi reglementează activitatea; etc.

Pe de altă parte, statul are obligația de a crea condiții necesare pentru instituirea și dezvoltarea mijloacelor de informare în masă libere și imparțiale, precum și obligația de a nu interveni în activitatea lor, cenzura din mass-media urmând a fi exclusă.

Mai mult, Legea presei nr. 243/1994, prevede posibilitatea de sancționare în cazul exercitării măsurilor de constrângere

asupra jurnaliștilor, în vederea difuzării sau nedifuzării informațiilor.

Asociația Promo-LEX este o organizație care promovează drepturile omului iar libertatea de exprimare constituie baza pentru asigurarea principiilor democratice. Astfel ne exprimăm îngrijorarea față de presiunile la care este supusă mass-media în ultima perioadă și venim cu un apel în adresa organelor de drept, de a depune toate eforturile în vederea neadmiterii ingerinței și intimidării jurnaliștilor în activitățile pe care le desfășoară, prin investigații penale.

Totodată, solicităm respectuos organelor de drept să abordeze cu maximă diligență astfel de cazuri, ținând cont atât de legislația națională în domeniul libertății de exprimare, libertății presei și protecției jurnaliștilor precum și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența relevantă a acesteia.

Asociația Promo-LEX

---

[1]

<http://anticoruptie.md/ro/stiri/vladimir-botnari-fostul-comisar-al-municipiului-chisinau-numit-sef-de-directie-la-moldtelecom>

[2]

<http://www.zdg.md/editia-print/investigatii/vladimir-botnari-de-la-apartament-cersit-de-la-stat-la-case-de-milioane>

[3]

<http://www.api.md/news/view/ro-pozitia-ong-urilor-de-media-fat-a-de-audierea-reprezentantilor-mass-media-pentru-difuzarea-informatiilor-de-interes-public-1409>

Apel cu privire la asigurarea dreptului la educație în regiunea transnistreană a Republicii Moldova

Asociația Promo-LEX, în calitate de Asociație care a reprezentat cei 170 reclamanți în cauza Catan și alții c. Moldova și Rusia (cererile nr. 43370/04, 8252/05 și 18454/06) solicită Președintelui Republicii Moldova, D-lui Igor Dodon să contribuie la garantarea dreptului la educație în regiunea transnistreană.

Considerăm că această problemă poate și trebuie să fie abordată în cadrul discuțiilor pe care D-nul Președinte le va avea în cadrul primei sale vizite oficiale din 16.01.2017 la Moscova.

Amintim că prin Hotărârea Marii Camere a CtEDO din 19.10.2012 a fost recunoscută violarea dreptului la educație a celor 170 de reclamanți, iar responsabil de aceste încălcări a fost recunoscut Statul Federația Rusă.

Subliniem câteva aspecte foarte importante, constatate de Curtea Europeană și care încă urmează a fi executate întru realizarea și garantarea în egală măsură a drepturilor tuturor locuitorilor din regiunea transnistreană a R. Moldova.

Astfel, Curtea a considerat drept abuzivă evacuarea din str. Gagarin, or. Râbnița a Liceului „Evricea”, edificiului școlii din str. Kosmodemianskaia, or. Bender a Liceului „Alexandru cel Bun”, precum și evacuării din or. Grigoriopol a Liceului „Ștefan cel Mare” din or. Grigoriopol din 2002.

De asemenea, Curtea a dispus încasarea sumei totale de 1mln 70 mii Euro, în calitate de despăgubiri morale pentru cele 170 victime precum și costuri de reprezentare în fața Curții. Această hotărâre urma să fie executată până la 19.01.2013.

Totodată Curtea Europeană a constatat că legislația locală („RMN”) conține prevederi discriminatorii și incompatibile cu garantarea dreptului la educație tuturor locuitorilor din această regiune a R. Moldova. Aceste prevederi abuzive restrâng folosirea grafiei latine pentru funcționarea și predarea limbii române în acest spațiu al (art. 6 a „Legii cu privire la funcționarea limbilor”, art. 12 al „Constituției RMN”, art. 200/3 „Codul contravențiilor administrative al RMN”, decizia din 18.08.1994 cu privire la interzicerea folosirii grafiei latine în instituțiile școlare).

Cu regret, în decursul celor 3 ani, autoritățile Federației Ruse (Agentul Guvernamental și Ministerul Justiției al Federației Ruse) au ignorat demersurile reprezentanților și ale reclamantilor de a executa hotărârea Curții, iar drepturile persoanelor ce doresc să studieze în baza Programului (Curriculei) Educațional al Ministerului Educației de la Chișinău rămân încălcate în continuare.

Rămânem ferm convinși de faptul că executarea hotărârii CtEDO în beneficiul celor 170 de cetățeni ai Republicii Moldova ar putea contribui la respectarea atât a dreptului la educație cât și în general la respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană.

Facem apel către Președintele Republicii Moldova să abordeze în discuțiile sale cu omologul său rus problema drepturilor omului în regiunea transnistreană și să solicite executarea Hotărârii Curții Europene din 19 octombrie 2012, pentru a contribui la apărarea drepturilor și intereselor constituționale ale locuitorilor și cetățenilor Republicii Moldova din regiunea transnistreană.

Pentru mai multe detalii, contactați: Alexandru POSTICA,
Director de Program, GSM:0691 04 851, Tel: (22) 450024, e-
mail: info@promolex.md

Asociația Promo-LEX
Programul Drepturile Omului

APELUL Asociației Promo-LEX cu privire la necesitatea prezentării și examinării rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru semestrul II al anului 2016 către 15 ianuarie 2017

Asociația Promo-LEX face apel către partidele politice și autoritățile publice vizate în vederea asigurării transparenței și necesitatea prezentării și recepționării de către CEC a rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru semestrul II al anului 2016 către data limită stabilită de lege, adică 15 ianuarie 2017.

În conformitate cu art. 29 (1) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice și p. 65 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale (CEC) nr. 4401 din 23 decembrie 2015, partidele politice **au obligația de a prezenta semestrial și anual la CEC rapoarte privind gestiunea financiară**. Partidele politice beneficiare de subvenții de la bugetul de stat au obligația de a prezenta rapoartele respective și la Curtea de Conturi.

Atragem atenția asupra faptului că Legea citată indică drept termen pentru prezentarea rapoartelor semestriale – data de 15 a ultimei luni a perioadei de raportare. Constatăm o deficiență legală în acest sens, or, asemenea raportării anuale, termenul limită de raportare urmează a fi în afara perioadei raportate. Corespunzător, astfel cum raportarea anuală are loc până la 31 martie, și raportarea semestrială trebuie să fie efectuată până la 15 iulie și respectiv 15 ianuarie.

În același timp, Asociația Promo-LEX solicită CEC să revadă conținutul Regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice. Cu referire la p. 65 din Regulamentul vizat, precizăm că indicarea datei pentru raportarea semestrială a fost făcută conform logicii expuse mai sus, însă, a fost inclusă doar data de 15 iulie, fiind omisă data pentru a doua raportare semestrială. Respectiv, acesta urmează a fi redactat în vederea reglementării raportării ambelor perioade semestriale.

În corespundere cu cele expuse, Asociația Promo-LEX atenționează partidele politice despre necesitatea de a se conforma față de norma legală menționată *supra* și **de a depune rapoartele pentru semestrul II al anului 2016, până la data de 15 ianuarie 2017**. Menționăm printre altele că în recenta campanie electorală, Comisia Electorală Centrală a atenționat două partide politice asupra faptului că au efectuat viramente din contul partidului în Fond Electoral al concurentului, în

acest sens diminuând din transparența campaniei. Totodată, prin eventuala amânare de prezentare a rapoartelor financiare cu peste 2,5 luni CEC contribuie la faptul ca absolut toate partidele politice să poată evita asigurarea transparenței pentru perioada nominalizată.

Potrivit prevederilor legale rapoartele vor fi verificate și analizate de CEC. În scopul acestei verificări, Comisia are dreptul să solicite partidelor politice, precum și unor instituții publice sau private, informațiile necesare în limita de competență. Partidele politice și celelalte instituții vizate sunt obligate să prezinte informațiile solicitate *în termen de două săptămâni*. La cerere și în funcție de natura informației solicitate, acest termen poate fi extins de către CEC, însă, în general, *el nu poate să depășească o lună*.

Informația conținută în rapoartele anuale ale partidelor politice privind veniturile acumulate și cheltuielile efectuate, inclusiv *identitatea donatorilor și sumele donate, precum și informațiile concludente (concluziile) din rapoartele (opiniile) de audit independent trebuie să fie plasate pe pagina web a CEC în termen de 48 de ore de la recepționarea și acceptarea lor, precum și pe paginile web ale partidelor politice, în cazul existenței acestora.*

Partidele politice care au încălcat prevederile legale privind gestiunea financiară sunt pasibile de răspundere contravențională conform Codului contravențional (articolul 48¹), și anume:

- neprezentarea de către partidele politice a rapoartelor privind gestiunea lor financiară în termenul și formatul stabilit de către CEC, inclusiv prezentarea unor date incomplete în raport, se sancționează cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere;
- încălcarea modului de evidență și utilizare a

patrimoniului partidelor politice, inclusiv neprezentarea datelor de identificare a donatorilor, se sancționează cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Potrivit articolului 31³ al Legii privind partidele politice, sesizarea privind încălcarea prevederilor cu privire la finanțarea și gestiunea financiară a partidelor politice poate fi depusă de orice persoană cu drept de vot sau de o persoană juridică din Republica Moldova, inclusiv de autorități sau instituții publice, în termen de 30 de zile calendaristice din momentul în care încălcarea i-a devenit cunoscută.

În opinia Asociației Promo-LEX, conținutul expus mai sus, al art. 31 din Legea privind partidele politice, în coroborare cu prevederile articolului 22, alineatul (1), litera q din Codul electoral, obligă CEC să se autosesizeze în cazurile de încălcare a legislației de către partide politice pe subiectul raportării financiare.

Sesizarea trebuie să conțină datele de identitate și informația de contact ale autorului sesizării, descrierea faptelor ce ar putea constitui încălcări, indicarea probelor care confirmă încălcarea și semnătura persoanei care o depune.

În mod aparte, Asociația Promo-LEX subliniază, că partidele politice ca și organizații necomerciale care nu efectuează încasări în numerar în cadrul operațiunilor economice (vânzare de bunuri, executarea de lucrări, prestarea de servicii) cu plătitorii, țin evidența contabilă inclusiv încasările bănești în numerar fără aplicarea MCC, potrivit pct. 6 și 17 a Regulamentului cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control (MCC), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 474 din 28.04.1998. Astfel, *încasarea taxelor de aderare, a cotizațiilor de membru se efectuează și cu eliberarea bonului de plată, nu doar cea cu eliberarea bonului fiscal.*

Promo-LEX a prezentat constatările preliminare ale raportului de evaluare a practicii judiciare pe cazuri ce implică persoane din grupuri cu risc sporit de infectare

La 26 decembrie 2016, în cadrul unui ședințe de lucru, Asociația Promo-LEX a prezentat constatările preliminare ale raportulu

i de evaluare a practicii judiciare pe cazuri ce implică GRSI. Raportul a avut la bază o analiză aprofundată a practicii judiciare privind examinarea contravențiilor stabilite de articolele 85-87 Cod Contravențional și infracțiunilor stabilite de articolul 217 Cod Penal, pentru anul 2015.

Analiza a evidențiat mai multe lacune în practica judiciară existentă dar și în actele normative în vigoare. Printre cele mai importante constatări sunt: a) prevederile normative deficiente în privința cuantificării cantităților de substanțe narcotice în categorii mici și mari care duc la incriminarea penală a păstrării și consumului de substanțe narcotice, chiar și în cantități reduse, b) nivelul scăzut al calității asistenței juridice, c) atragerea la răspundere preponderent a consumatorilor de droguri și mai puțin combaterea traficului mare, d) sancțiunile relativ ușoare și recunoașterea masivă a vinovăției, e) lipsa implementării unor măsuri de reabilitare și tratament și altele.

Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu Comitetul KAP (Key Affected Population), cu participarea reprezentanților organizațiilor membre ale Comitetului care prestează servicii persoanelor din cadrul GRSI (Grup cu Risc Sport de Infectare) și UDI (Utilizatori de Droguri Injectabile) și a unui grup de avocați. Avocați, care au beneficiat de instruire în cadrul proiectului „Promovarea respectării drepturilor Grupurilor cu risc sport de infectare din RM”, implementat de Asociația Promo-LEX cu suportul Programului Sănătate Publică al Fundației Soros-Moldova.

Astfel, după prezentarea constatărilor preliminare ale Raportului, cei prezenți la ședința de lucru au identificat necesitățile organizațiilor membre KAP în domeniul asistenței juridice calificate persoanelor din cadrul GRSI și UDI și modalitățile potențiale de colaborare dintre rețeaua avocaților instruiți în domeniul apărării drepturilor GRSI, UDI și organizațiile neguvernamentale specializate în prestarea serviciilor specificate.

Au fost discutate cele mai frecvente situații legate de încălcarea drepturilor persoanelor UDI și GRSI, printre care: neacordarea asistenței medicale calitative, refuzul tratamentului, discriminare, reținere și arest ilegal, deținerea în condiții proaste de detenție fără acordarea asistenței medicale calificate, etc.

OPINIA organizațiilor semnatare cu privire la proiectul de lege nr. 439 din 24.11.2016

**Doamnei Raisa Apolschii
Președinta Comisiei parlamentare
Comisia juridică, numiri și imunități**

Prin proiectul de lege nr. 439 deputatul Vladimir Țurcan propune modificarea art. 29¹ din Codul Electoral, care reglementează constituirea și funcționarea secțiilor de votare de peste hotare. Potrivit redacției actuale a articolului, numărul secțiilor de votare de peste hotare se determină în funcție de numărul de persoane înregistrate prealabil și rezultatele scrutinului precedent. Noua redacție a articolului obligă autoritățile să deschidă secții de votare peste hotare proporțional numărului cetățenilor aflați în țara de referință, conform datelor deținute de MAEIE.

Organizațiile semnatare nu susțin această inițiativă din mai multe considerente. Datele oficiale deținute de MAEIE, recepționate de la misiunile diplomatice și oficiile consulare

obținute de la autoritățile statelor-gazde^[1] nu pot fi utilizate în calitate de temelie legală în vederea determinării numărului de secții de votare deschise peste hotare, din următoarele motive:

- mecanismul de elaborare a datelor statistice nu este unul transparent;
- datele finale se constituie din informații prezentate de autoritățile altor state, ale căror veridicitate nu poate fi verificată decât către instituțiile responsabile din Republica Moldova;
- statele prevăd reguli și termene diferite pentru înregistrarea temporară a străinilor. Astfel, informația prezentată de autoritățile statelor privind numărul de cetățeni moldoveni stabiliți în statele respective va fi una distorsionată;
- stabilirea datelor generate de alte state drept unicul criteriu pentru deschiderea secțiilor de votare peste hotarele țării reprezintă o limitare benevolă a suveranității statului și o acceptare a imixtiunii indirecte a altor state în procesul electoral.
- nu putem exclude ipoteza că nu toate statele vor fi dispuse să ofere informația despre numărul cetățenilor moldoveni aflați pe teritoriul său;
- acesta nu este un criteriu neutru, ci dimpotrivă – politizat. Datele sunt colectate de către MAEIE, respectiv Guvernul Republicii Moldova, care reprezintă emanația politică a majorității parlamentare. Opoziția politică nu participă la luarea deciziilor în cadrul acestui mecanism;
- datele oferite de MAEIE, în foarte multe cazuri, sunt irelevante din punctul de vedere al determinării numărului de secții de votare și a numărului de alegători, deoarece nu reflectă numărul real de cetățeni aflați în țara respectivă (de exemplu):

Statul	Numărul de cetățeni RM, conform datelor MAEIE	Numărul de alegători, alegeri parlamentare 2014	Numărul de alegători, alegeri prezidențiale 2016, turul I	Numărul de alegători, alegeri prezidențiale 2016, turul II
Belgia	1,364	1,163	1,419	2,995
Belarus	3,481	107	71	116
Irlanda	728	1,467	2,079	3,000

Chiar dacă inițiativa legislativă nu este reușită, art. 29¹ din Codul Electoral urmează a fi modificat pentru a exclude situațiile în care cetățenii de peste hotare nu își pot exercita dreptul la vot. În opinia organizațiilor semnatare, alineatul (3) din articolul 29¹ ar urma să fie expus în următoarea redacție:

„(3) În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (2), vor fi organizate, cu acordul autorităților competente ale țării respective, secții de votare și în alte localități. Secțiile de votare din străinătate sunt constituite de către Comisia Electorală Centrală în baza numărului alegătorilor care au participat la scrutinul precedent, a datelor statistice din Registrul de stat al populației referitor la cetățenii Republicii Moldova plecați peste hotare la loc permanent de trai și a înregistrării prealabile a cetățenilor aflați în străinătate. În procesul de organizare și desfășurare a alegerilor peste hotarele Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală va colabora cu Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, misiunile diplomatice și oficiile consulare din statele respective.”

Prin redacția dată, se vine cu două elemente de noutate.

În primul rând, propunem un nou concept de distribuție a

atribuțiilor instituțiilor statului implicate în procesul de organizare și desfășurare a scrutinelor electorale. Astfel, la capitolul stabilirii numărului de secții peste hotarele țării, Asociația propune ca direcția decizională Guvern/MAEIE – CEC să fie una diametral opusă. Or, dată fiind reprezentarea proporțională a tuturor forțelor politice în Comisie, aceasta ar putea asigura un proces echidistant, transparent și mai puțin politizat al determinării numărului de secții care urmează a fi deschise peste hotare, al distribuției pe țări a acestora și al determinării numărului de buletine repartizate secțiilor. La rândul lor, Guvernul și MAEIE ar urma să îndeplinească un rol de execuție în acest proces și să asigure buna realizare a deciziilor CEC, luate evident, în strictă conformitate cu criteriile prevăzute de Codul electoral. Suplimentar, atât Guvernul cât și MAEIE vor pune la dispoziția CEC informațiile solicitate relevante asigurării proceselor electorale în afara țării.

În al doilea rând, considerăm că drept temei legal pentru identificarea numărului și geografiei de repartizare a secțiilor de votare trebuie să fie trei indicatori:

- numărul alegătorilor care au participat la scrutinul precedent;
- datele statistice din Registrul de stat al populației referitor la cetățenii Republicii Moldova plecați peste hotare la loc permanent de trai;
- înregistrarea prealabilă a cetățenilor aflați în străinătate.

Elementul de noutate se referă la datele statistice din Registrul de stat al populației referitor la cetățenii Republicii Moldova plecați peste hotare la loc permanent de trai[2]. Considerăm absolut necesar de a ține cont de dreptul la vot a cetățenilor ce oficial și-au schimbat locul permanent de trai. În opinia noastră, este obligatoriu ca acești cetățeni ai Republicii Moldova să fie introduși în listele electorale de bază ale secțiilor de votare deschise peste

hotare.

Suntem de părere că temeiurile prezentate corespund unor astfel de criterii fundamentale pentru asigurarea integrității procedurilor electorale ca: relevanță, imparțialitate și transparență.

În plus la cele expuse pe marginea conținutului articolului 29¹ din Codul electoral al Republicii Moldova, organizațiile semnatare vin cu câteva propuneri.

Ca rezultat al creșterii numărului de alegători de peste hotare la ultimele scrutine electorale, precum și al majorării potențialului de vot al diasporei, în rezultatul proceselor continue de emigrare, propunem ca secțiunile de votare extrateritoriale să se refere la o circumscripție electorală aparte. Este necesar să fie constituit un Consiliu Electoral de Circumscripție Electorală responsabil de desfășurarea votării peste hotarele Republicii Moldova. În acest sens, urmează a fi modificate prevederile articolului 27 din Codul electoral.

Organizațiile semnatare, în perspectiva următoarelor alegeri prezidențiale și parlamentare, consideră necesară de a sigura posibilitatea cetățenilor Republicii Moldova de peste hotare de a semna în listele de subscripție pentru susținerea candidaților desemnați. Crearea unei circumscripții separate pentru alegătorii de peste hotare ar fi un prim pas în acest sens. Al doilea pas se referă la excluderea necesității autentificării listelor de subscripție de către autoritățile publice locale în cazul scrutinelor naționale. De exemplu, la verificarea semnăturilor de subscripție de către Comisia Electorală Centrală s-a depistat că cea mai răspândită cauză de anulare a semnăturilor se referă la identificarea semnăturilor aparținând persoanelor care nu au domiciliu pe teritoriul respectiv (8652 de situații). În același timp, atenționăm că nu există nici o listă cu mențiunea conducătorului APL despre liste de subscripție completate cu

erori. În condițiile acestea, deducem irelevanța procedurii, anume pentru scrutinele naționale.

Considerăm absolut necesară majorarea numărului de buletine de vot ce pot fi remise secțiilor de votare constituite peste hotare. Numărul limită de 3,000 de buletine de vot prevăzut acum de Codul electoral pare să fie unul care nu reflectă posibilitățile maxime de procesare a unei secții de votare. De exemplu, în una din secțiile de votare deschise în anul 2016 la Londra buletinele de vot s-au epuizat în jurul orei 14.00, peste 7 ore de la deschidere, și cu 7 ore până la închiderea secției. Acest fapt confirmă că, în mod rezonabil, o secție de vot bine organizată poate procesa până la 6,000 de buletine de vot. Propunem substituirea cifrei „3000” din art. 49 alineatul (3) din Codul electoral cu cifra „6000”.

De asemenea, solicităm autorităților publice și celor electorale de a se decide și de a se expune în mod prealabil asupra posibilităților și oportunităților de utilizare a votului electronic la următoarele scrutine naționale, așa cum este stipulat în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019. Considerăm că astfel de mecanisme alternative de exercitare a dreptului de a alege, vor crește gradul de accesibilitate a procedurilor de vot pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în ziua votării peste hotare sau nu se vor putea deplasa la secția de votare.

Organizațiile semnatare, în calitate de părți interesate, în temeiul articolului 11, aliniatul (2) și aliniatul (2¹) al Legii privind transparența în procesul decizional, și în corespundere cu prevederile statutare propun inițierea consultațiilor publice și își manifestă disponibilitatea de a participa și prezenta recomandările pe marginea proiectului de lege vizat.

Prin prezenta, solicităm să fim informați cu privire la rezultatul examinării solicitărilor și recomandărilor expuse.

Organizațiile semnatare:

1. Asociația Promo-LEX;
2. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM);
3. Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT
4. Centrul de Analiză și Evaluare a Reformelor (CAER)
5. AO „Terra – 1530”
6. AO „Always Together”

---

[1]

<http://socialistii.md/igor-dodon-cere-deschiderea-a-159-sectii-de-votare-in-rusia/>.

[2]

<http://www.registru.md/date-statistice/referitor-la-cetatenii-rm-plecati-pest-hotare-la-loc-permanent-de-trai>

Promo-LEX prezintă două studii de monitorizare a implementării reformelor în justiție: implementarea strategiei de reformă a sectorului justiției 2011-2016 și reformele în

avocatură în 2016

Asociația Promo-LEX a prezentat două Rapoarte care au la bază monitorizarea implementării reformelor în justiție: Raportului de monitorizare „Implementarea Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției 2011-2016” și Raportul de monitorizare „Progresul reformelor în avocatură în contextul reformelor în justiție”.

[Raportul „Implementarea Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției 2011-2016”](#) s-a axat pe observarea realizării acțiunilor pilonului IV din Planul de Acțiuni al Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției. Astfel, în acest sens au fost monitorizate paginile web ale instituțiilor implicate în SRSJ, ședințele grupului de lucru nr. IV, precum și informațiile apărute în mass-media, din punct de vedere a transparenței acțiunilor din cadrul Strategiei de Reformare.

Conform raportului anual 2015, privind implementarea acțiunilor Pilonului IV, din totalul de 56 de acțiuni, în cadrul Pilonul IV, s-au înregistrat 26 de acțiuni realizate, 9 acțiuni restante, 3 acțiuni desuete și 18 acțiuni în termen de realizare (anul 2016).

[Raportul de monitorizare „Progresul reformelor în avocatură în contextul reformelor în justiție”](#) (varianta draft) s-a axat pe observarea progresului reformelor în avocatură în contextul politicilor elaborate în cadrul Uniunii Avocaților (Strategia Uniunii Avocaților, Politica de comunicare), dar și Reformei în Justiție, având în vedere acțiunile incluse în Planul de Acțiuni al Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției. Astfel, au fost monitorizate paginile web ale instituțiilor relevante implicate în SRSJ, pagina web a Uniunii Avocaților, rețeaua web a avocaților, au fost consultați avocați din cadrul Consiliului Uniunii Avocaților, Comisiilor din cadrul Uniunii, avocaților delegați în calitate de membri ai grupurilor de lucru, precum și informațiile apărute în mass-

media.

Raportul identifică condițiile specifice, prevederile legale și mecanismele elaborate în ultimul an în cadrul profesiei de avocat, în corelație cu acțiunile realizate în cadrul Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției. Studiul este bazat pe examinarea normelor juridice relevante, acțiunilor relevante realizate de Uniunea Avocaților, structurile din cadrul Uniunii și alți subiecți, discuții cu grupuri-țintă și pe utilizarea informației relevante disponibile.

Publicațiile au fost realizate de Asociația Promo-LEX cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei și de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA. Opiniile exprimate în rapoartele Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Guvernului Suediei, sau al Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.

**APEL Adoptarea Legii privind
liberalizarea capitalului și
stimularea financiară
subminează eforturile
anticorupție și descurajează**

contribuabilii și funcționarii onești

Organizațiile societății civile atrag atenția Parlamentului, Guvernului, societății și partenerilor de dezvoltare asupra inițiativelor legislative nr. [451](#) și nr. [452](#) înregistrate în Parlament la 1 decembrie 2016. Aceste proiecte prevăd „liberalizarea capitalului”, adică exonerarea de orice răspundere a persoanelor fizice și juridice care nu și-au declarat proprietățile în schimbul declarării acestora până la 15 aprilie 2017 și plății în favoarea statului a 2% din valoarea averii nedeclarate. Proiectele mai introduc interdicția de sancționare a funcționarilor publici pentru nedeclararea acestor averi.

Reacția noastră este determinată de sensibilitatea și dualitatea proiectelor, abordarea insuficientă a subiectului și, mod deosebit, impactul acestora asupra societății. Pe lângă efectele reflectate în notele informative, care nu sunt bazate pe evidențe și nu prezintă impactul economic, administrativ și fiscal, constatăm cu profundă îngrijorare că aceste inițiative vor duce la o amnistiere totală a persoanelor care și-au însușit averi în mod ilegal, în special pentru funcționarii publici.

Combaterea corupției reprezintă prima prioritate din Programul de Activitate al Guvernului Filip. În anul 2016 au fost adoptate pachete de legi importante menite să asigure combaterea corupției. Partenerii de dezvoltare au investit masiv în reformarea sectorului justiției, în prevenirea și combaterea corupției în Republica Moldova și în consolidarea autorităților anticorupție. Ar fi logic ca, în asemenea circumstanțe, guvernării să fie preocupați de funcționarea eficientă a autorităților de resort, astfel încât să fie responsabilizați demnitarii care au acumulat averi ilicite.

Prin adoptarea proiectelor nr. 451 și nr. 452 va deveni imposibilă tragerea la răspundere a persoanelor juridice și fizice, în special a demnitarilor publici, care nu au declarat sau au declarat la valori reduse averea. Pe de altă parte, această inițiativă reduce la zero eficiența Pachetului de integritate votat de Parlament cu doar câteva luni în urmă și raportat de autorități ca fiind un mare succes în combaterea corupției. Mai mult, aceasta va permite demnitarilor corupți să își păstreze funcțiile publice și descurajează funcționarii și contribuabilii onești. De asemenea, proiectul de lege nu conține o justificare convingătoare.

Reamintim că în perioada 2007-2008 guvernării au aplicat o amnistie fiscală și a capitalurilor, bugetul fiind lipsit de circa 4 miliarde de lei. În 2012-2016, prin mai multe scheme de furturi și delapidări, mulți reprezentanți ai puterii au devenit, direct sau prin persoane interpușe, beneficiari ai acestor ilegalități. Printre ele – furtul miliardului, concesionarea Aeroportului, spălarea de bani prin sistemul bancar, achiziții prin companii afiliate, afaceri prin firme căpușe în sistemul energetic, deposedarea proprietății prin atacuri raider, etc. Din 2013 este în vigoare o lege privind metodele indirecte de impozitare care însă nu a fost aplicată, ceea ce nu a permis investigarea veniturilor și proprietăților nedeclarate și, de asemenea, a lipsit bugetul statului de venituri considerabile.

Organizațiile semnatare consideră inadmisibilă adoptarea proiectelor de legi nr. 451 și nr. 452, întrucât ele legalizează ilegalități și compromit eforturile de combatere a corupției și de edificare a unui stat de drept în Republica Moldova.

Semnatari:

1. Asociația Micului Business;
2. Asociația pentru Democrație Participativă "ADEPT";
3. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă;

4. Asociația pentru Politică Externă;
5. Asociația Presei Independente;
6. BIOS;
7. Business Consulting Institute;
8. Centru de Investigații Jurnalistice;
9. Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției;
10. Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dezabilități;
11. Centrul de resurse DIALOG-Pro;
12. Centrul de Resurse Juridice din Moldova;
13. Centrul Național de Mediu;
14. Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate;
15. Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova;
16. Consiliul Național al Tineretului din Moldova;
17. Eco-TIRAS;
18. Expert-Grup;
19. Fundația Est-Europeană;
20. IDIS Viitorul;
21. Institutul de Dezvoltare Urbană;
22. Institutul de Instruire în Dezvoltare „MilleniuM”;
23. Institutul de Politici Publice;
24. Mișcarea Ecologistă din Moldova;
25. Portalul Platzforma.md
26. Promo-LEX;
27. Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”;
28. Centrul Regional de Mediu Moldova;
29. TERA1530;
30. Transparency International – Moldova.

Persoana de contact: Lilia Carasciuc, Director executiv,
Transparency International Moldova, E-mail:
office@transparency.md, Tel.: (373-22) 203-484, 203-485

Exercitarea dreptului la întruniri pașnice versus managementul organizării întrunirilor în 2016

Asociația Promo-LEX a dat publicității o retrospectivă a exercitării dreptului la întruniri pașnice în Republica Moldova în 2016. Studiul își propune o scurtă analiză a celor mai relevante întruniri ce au avut loc pe parcursul anului 2016 și s-a focusat asupra

modului în care autoritățile asigură organizarea bunei desfășurări a întrunirilor. Deși, la general, observăm o tendință pozitivă în ceea ce privește garantarea dreptului la întrunire, există cazuri singulare ce denotă depășirea evidentă a drepturilor și obligațiilor ce sunt puse în fața participanților la întruniri, dar și a angajaților poliției.

Studiul constată că, 2016 a devenit anul cu cele mai multe evenimente politice cruciale pentru evoluția sistemului democratic autohton. Această evoluție a avut loc pe fundalul unor presiuni continue din partea grupurilor de persoane care au protestat împotriva mai multor probleme sistemice. Întrunirile desfășurate au polarizat societatea, iar pe de altă parte au stat la baza anumitor acțiuni din partea autorităților ce au scos în evidență probleme și realități ce erau ascunse pe parcursul mai multor ani.

Varianta electronică este [aici](#).

Această publicație este realizată de Asociația a Promo-LEX cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei și de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA. Opiniile exprimate în raportul Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Guvernului Suediei, sau al Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.

Promo-LEX: Pedepse blânde pentru agresorii familiali

Timp de 16 zile în Republica Moldova s-au desfășurat mai multe activități de informare și sensibilizare a societății cu scopul prevenirii și combaterii violenței în familie. La ultima Evaluare Periodică Universală Moldova a primit 30 de recomandări care vizează prevenirea și combaterea violenței în familie. Printre acestea se află și recomandarea de a ratifica Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

Chiar dacă în acest moment avem mecanisme pentru a combate violența în familie, Asociația Promo-LEX constată cu îngrijorare că, instanțele de judecată continuă practica de aplicare a unor pedepse prea blânde pentru agresorii familiali. Astfel, apare o discrepanță între stabilirea pedepselor pentru agresori și faptele acestora. Avocații Promo-LEX consideră că, pedepsele simbolice, de fapt, încurajează mai departe violența în familie.

În acest context, ieri 9 decembrie, Judecătoria s. Buiucani a pronunțat o sentință în care a stabilit agresorului o pedeapsă de 5 ani cu suspendare, deși acesta a fost învinuit de

comiterea a patru infracțiuni: privare ilegală de libertate (a.166 Cod Penal), violență în familie împotriva concubinei și a fiicei minore (a. 201/1 al.2 Cod Penal), huliganism (a.287 Cod Penal) și neexecutarea hotărârii judecătorești (a.320 Cod Penal). Începând cu anul 2014, inculpatul a agresat femeia și copilul minor în mod repetat, mai ales după decizia victimei de a părăsi locuința comună și depunerea plângerii pentru investigarea acțiunilor violente ale acestuia.

Procurorul a solicitat o pedeapsă de 7 ani de închisoare cu executare pentru agresor, iar partea vătămată și avocatul acesteia au solicitat pedeapsa maximă pentru fiecare dintre învinuirile înaintate. Cu toate acestea, instanța a încetat procesul pentru 2 infracțiuni în legătură cu Legea privind Amnistia, iar pentru celelalte 2, a stabilit o pedeapsă condiționată cu închisoare pe termen de 5 ani. În final, instanța a decis să aplice prevederile articolului 90 ale Codului Penal, argumentând că, inculpatul a dat dovadă de un comportament adecvat și se poate corecta.

Avocatul Promo-LEX Dumitru Sliusarenco, spune că, deși agresorul familial, timp de 3 ani, a cauzat suferințe grave atât fostei concubine, cât și a copilului minor, acestuia nu i-a fost aplicată o sancțiune reală, pedeapsa fiind prea blândă pentru faptele săvârșite. De asemenea, avocatul observă o practică a instanțelor de a aplica sancțiuni blânde în majoritatea cazurilor de violență în familie, fără privare de libertate, deși, pentru alte tipuri de infracțiuni de gravitate asemănătoare, judecătorii aplică pedepse mult mai aspre. Avocatul Promo-LEX conchide că, după aplicarea unor astfel de pedepse, pe agresor nu îl împiedică nimic, practic, să comită noi acțiuni de violență și să pună în pericol viața și siguranța victimei.

În concluzie, Asociația Promo-LEX atrage atenția autorităților că, instanțelor de judecată le revine rolul decisiv în a preveni violența în familie. Aplicarea unor pedepse blânde agresorilor, descurajează victimele de a se mai adresa

organelor de drept. În condiția în care, anterior instanțele superioare au aplicat pedepse dure față de agresorii familiari, considerând problema ca fiind una acută, credem că instanțele ierarhic inferioare urmează să-și uniformizeze practica judiciară în acest sens.

Pedepse blânde pentru agresorii familiari

5 ani cu
suspendare

pentru furtul a **3**

Detalii aici

6 ani cu
executare

pentru furtul a **1**

Detalii aici

5 ani cu
suspendare

pentru privare de libertate,
violență în familie în formă
gravă, huliganism și
nerespectarea repetată a
ordonanței de protecție

Detalii aici

5

5

200

ordonanțe de protecție
emise în perioada 2014
– 2016 = 450 de zile

sanctiuni contravenționale
pentru acte de violență la
adresa victimei

mesaje de amenințare
și hărțuire în adresa
victimei

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc,
Ofițer de presă Promo-LEX: GSM 060280980, Tel./Fax (+373 22)
45-00-24, e-mail: pr@promolex.md

Deținuții continuă să reclame la CtEDO relele condiții din penitenciare

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova, cauzele Jereghi (Dosar nr. 11040/16), Lupoi (Dosar nr. 17744/16) și Cîrlig (Dosar nr. 26827/15). Plângerile sunt depuse în baza art. 3 (interzicerea torturii) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) ale Convenției și se referă la condiții proaste de detenție și asistența medicală în instituțiile de detenție.

În plângerile adresate Curții Europene a Drepturilor Omului reclamanții au invocat: spații mici de detenție, înguste, reci, cu o ventilație slabă sau chiar inexistentă, cu camere supraaglomerate, iluminare slabă, acces limitat la toaletă, lipsa accesului la serviciile medicale de asistență, lipsa de alimente pentru mai multe zile ori hrană insuficientă caloric, limitarea accesului la apă, expunerea la infecții și altele.

Problema condițiilor proaste de detenție în sistemul penitenciar din Republica Moldova a fost discutată, în toamna 2016, în cadrul Evaluării Periodice Universale a Națiunilor Unite, unde Republica Moldova a primit și a acceptat 12 recomandări privind dreptul de a nu fi supus torturii și tratamentelor inumane sau degradante. Printre principalele recomandări formulate de Națiunile Unite se regăsește îmbunătățirea condițiilor de detenție și a serviciilor

medicale din instituțiile penitenciare.

Asociația Promo-LEX solicită Guvernului Republicii Moldova urgentarea executării Planului de Acțiuni prezentat la 21 octombrie 2013 Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru executarea hotărârilor în grupul de cauze *Becciev, Ciorap și Paladi* (DH-DD(2013)1168), prin ajustarea urgentă a legislației în domeniul sistemului penitenciar și al condițiilor de detenție, sporirea finanțării sistemului penitenciar, revizuirea modului și practicilor existente în procesul de aplicare a măsurilor de arest preventiv pentru a reduce numărul persoanelor arestate, introducerea unor căi eficiente de recurs pentru condițiile proaste de detenție, precum și urgentarea construcției noului penitenciar din m. Chișinău.

Ținând cont de faptul că, cauzele comunicate se referă la violări care au avut loc în Penitenciarul nr. 13, Asociația Promo-LEX solicită Guvernului în regim prioritar: să întreprindă măsurile necesare pentru a reduce rata de populare a penitenciarului, inclusiv prin transferarea deținuților condamnați din penitenciarul nr. 13 în alte penitenciare, să fie introduse remedii compensatoare eficiente pentru detenția în condiții proaste și neacordarea asistenței medicale, să fie alocate resurse financiare suplimentare pentru asistența medicală a deținuților.

În fața Înaltei Curți, reclamanții sunt reprezentați de către avocații Asociației Promo-LEX. Mai multe detalii găsiți [aici](#).

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de presă Promo-LEX: GSM 060280980, Tel./Fax (+373 22) 45-00-24, e-mail: pr@promolex.md